

Zbornik sudske prakse

RJEŠENJE SUDA (šesto vijeće)

21. rujna 2021. *

„Zahtjev za prethodnu odluku – Članak 99. Poslovnika Suda – Pravosudna suradnja u građanskim stvarima – Uredba (EU) br. 1215/2012 – Članak 1. stavak 1. – Materijalno područje primjene – Pojam ‚građanska i trgovačka stvar‘ – Postupak za naplatu naknade povezane s korištenjem ceste na kojoj se naplaćuje cestarina”

U predmetu C-30/21,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Amtsgericht Lennestadt (Općinski sud u Lennestadtu, Njemačka), odlukom od 11. siječnja 2021., koju je Sud zaprimio 19. siječnja 2021., u postupku

Nemzeti Útdíjfizetési Szolgáltató Zrt.

protiv

NW,

SUD (šesto vijeće),

u sastavu: L. Bay Larsen, predsjednik vijeća, C. Toader (izvjestiteljica) i M. Safjan, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Szpunar,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za Nemzeti Útdíjfizetési Szolgáltató Zrt., M. Tändler, *Rechtsanwalt*,
- za Europsku komisiju, M. Heller i I. Zaloguin, u svojstvu agenata,

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odluči obrazloženim rješenjem, u skladu s člankom 99. Poslovnika Suda,

donosi sljedeće

* Jezik postupka: njemački

Rješenje

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 1. stavka 1. Uredbe (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 2012., L 351, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 11., str 289. i ispravci SL 2014., L 160, str. 40., SL 2016., L 202, str. 57).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između Nemzeti Útdíjfizetési Szolgálató Zrt., dioničkog društva mađarskog prava sa sjedištem u Budimpešti (Mađarska), i osobe NW, koja ima domicil u Njemačkoj, u vezi sa zahtjevom za naplatu naknada povezanih s korištenjem ceste na kojoj se naplaćuje cestarina.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 Uvodne izjave 10. i 15. Uredbe br. 1215/2012 glase:

„(10) Područje primjene ove Uredbe trebalo bi obuhvaćati sve glavne građanske i trgovačke stvari, osim određenih točno utvrđenih stvari [...]

[...]

(15) Pravila o nadležnosti trebala bi biti što je moguće više predvidiva i zasnovana na načelu da se nadležnost općenito temelji na domicilu tuženika. Nadležnost bi uvijek trebala postojati na temelju toga, osim u nekim točno određenim slučajevima u kojima glavni predmet spora ili autonomija stranaka jamče drukčije povezane čimbenike. Samostalno se mora utvrditi domicil pravne osobe, kako bi se zajednička pravila učinila transparentnijima i izbjegli sukobi nadležnosti.”
- 4 U članku 1. stavku 1. te uredbe određuje se:

„Ova se Uredba primjenjuje u građanskim i trgovačkim stvarima, bez obzira na vrstu suda. Ne proteže se posebno na porezne, carinske ili upravne predmete ili na odgovornost države za radnje i propuste u izvršavanju javnih ovlasti (*acta iure imperii*).”
- 5 Člankom 4. stavkom 1. navedene uredbe propisuje se:

„Podložno ovoj Uredbi, osobe s domicilom u državi članici, bez obzira na njihovo državljanstvo, tuže se pred sudovima te države članice.”

Mađarsko pravo

- 6 Zakon br. I. iz 1988. o cestovnom prometu (u daljnjem tekstu: Zakon o cestovnom prometu) u članku 33/A stavku 1. predviđa da korištenje određenih cesta podliježe plaćanju naknade za korištenje. U slučaju njezina neplaćanja, zahtijeva se plaćanje dodatne naknade.

- 7 Tim se zakonom nadležni ministar ovlašćuje da dekretom korištenje određenih cesta podvrgne plaćanju cestarina i odredi iznose naknada za korištenje i dodatnih naknada koje duguje registrirani posjednik vozila.
- 8 Zakon o cestovnom prometu pravna je osnova Dekreta ministra gospodarstva i prometa br. 36/2007 o naknadi za korištenje autocesta, brzih cesta i glavnih cesta (u daljnjem tekstu: Dekret br. 36/2007).
- 9 Na temelju članka 1. Dekreta br. 36/2007, korištenje cesta za koje se plaća cestarina odvija se „u okviru građanskopravnog odnosa”.
- 10 Iznos naknade za korištenje utvrđen je u članku 6. tog dekreta. Na temelju stavka 6. tog članka, iznos te naknade za jedan tjedan i za vozilo kategorije D 1 iznosi 2975 mađarskih forinti (HUF) (oko 10 eura).
- 11 Člankom 7/A stavkom 1. navedenog dekreta propisano je da se dodatna naknada plaća ako se utvrdi da motorno vozilo nema važeću karticu o cestadini. Stavak 7. tog članka propisuje da tu naknadu naplaćuje društvo Nemzeti Útdíjfizetési Szolgálató.
- 12 Iznos dodatne naknade uređen je zajedničkom primjenom članka 7/A stavka 10. i točke 1. Priloga 1. Dekretu br. 36/2007. U slučaju plaćanja u roku od 60 dana od dana primitka naloga za plaćanje, ta naknada iznosi 14 875 HUF (oko 50 eura). U slučaju da se plaćanje ne izvrši u roku od 60 dana od dana primitka tog naloga, iznos navedene naknade povećava se na 59 500 HUF (oko 190 eura).

Glavni postupak i prethodno pitanje

- 13 Tužitelj u glavnom postupku ovlastio je društvo Ungarische Autobahn Inkasso GmbH (u daljnjem tekstu: UAI GmbH), sa sjedištem u Eggenfeldenu (Njemačka), da pronade motorna vozila i njihove posjednike registrirane u Njemačkoj na koje se odnosi dodatna naknada te da je od njih naplati.
- 14 Nakon identifikacije posjednika predmetnog vozila pomoću registracijske pločice tog vozila, društvo UAI u prvom pismu opomene od njege je zahtijevalo dodatnu naknadu u iznosu od 14 875 HUF, zajedno s troškovima naplate. Budući da nakon tog prvog pisma opomene nije plaćen, iznos dodatne naknade iznosi 59 500 HUF.
- 15 Osoba NW posjednik je vozila registriranog u Njemačkoj. Na cesti za koju se plaća cestarina u Mađarskoj 19. prosinca 2019. obavila je kratko putovanje s tim vozilom, prije nego što je kupila potrebnu karticu o cestadini.
- 16 Pismom opomene od 10. ožujka 2020. društvo UAI zatražilo je od osobe NW plaćanje dodatne naknade, zajedno s troškovima naplate. U izostanku reakcije osobe NW, dana 13. svibnja 2020. poslano joj je drugo pismo opomene, za naplatu uvećane dodatne naknade, zajedno s troškovima obrade spisa, troškovima identifikacije posjednika vozila, paušalnom naknadom za troškove i porezom na dodanu vrijednost.
- 17 U okviru glavnog postupka tužitelj stoga zahtijeva od osobe NW plaćanje ukupnog iznosa od 260,76 eura. Smatra da se spor temelji na ugovornom pravnom odnosu građanskog prava i pojašnjava da se na njega kako bi povratio svoju tražbinu moraju primijeniti pravila općeg prava.

- 18 Sud koji je uputio zahtjev pita se o dosegu pojma „građansk[e] i trgovačk[e] stvari” u smislu članka 1. stavka 1. Uredbe br. 1215/2012 kako bi saznao je li postupak poput onoga u glavnom postupku obuhvaćen tim pojmom.
- 19 Prema mišljenju tog suda, s obzirom na to da korisnik ceste na kojoj se naplaćuje cestarina nije kupio karticu o cestarini, dodatna pristojba treba se smatrati novčanom kaznom jednostrano izrečenom na temelju odredbe javnog prava i ona nije ograničena samo na običnu naknadu za pruženu uslugu, u smislu točke 36. presude od 9. ožujka 2017., Pula Parking, C-551/15, EU:C:2017:193. Utvrđivanje i ubiranje te naknade, koja je, prema mišljenju navedenog suda, kaznene naravi, stoga se trebaju kvalificirati kao akti javne vlasti te ih stoga treba isključiti iz materijalnog područja primjene Uredbe br. 1215/2012.
- 20 U tim je okolnostima Amtsgericht Lennestadt (Općinski sud u Lennestadtu) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Trebaju li članak 1. stavak 1. Uredbe (EU) [br. 1215/2012] tumačiti na način da je područjem primjene te uredbe obuhvaćen sudski postupak koji je društvo u državnom vlasništvu u svrhu naplate naknade kaznene naravi zbog neovlaštenog korištenja ceste za koju se plaća cestarina pokrenulo protiv fizičke osobe s domicilom u drugoj državi članici?”

O prethodnom pitanju

- 21 Na temelju članka 99. Poslovnika Suda, kad se odgovor na pitanje može jasno izvesti iz sudske prakse ili kad odgovor ne ostavlja mjesta nikakvoj razumnoj sumnji, Sud može, u svakom trenutku, na prijedlog suca izvjestitelja te nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika, odlučiti obrazloženim rješenjem.
- 22 Tu odredbu valja primijeniti u okviru predmetnog zahtjeva za prethodnu odluku.
- 23 Svojim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 1. stavak 1. Uredbe br. 1215/2012 tumačiti na način da pojam „građansk[e] i trgovačk[e] stvari”, u smislu te odredbe, obuhvaća postupak za naplatu sudskim putem naknada povezanih s korištenjem ceste za koju se plaća cestarina koji je pokrenulo društvo ovlašteno na temelju zakona.
- 24 Što se tiče pojma „građansk[a] i trgovačk[a] [stvar]” iz članka 1. stavka 1. Uredbe br. 1215/2012, Sud je u nekoliko navrata presudio da ga, radi osiguravanja što veće jednakosti i ujednačenosti prava i obveza koje proizlaze iz te uredbe za države članice i zainteresirane osobe, ne treba tumačiti kao jednostavno upućivanje na domaće pravo države članice. Taj pojam treba smatrati autonomnim pojmom koji treba tumačiti upućujući, s jedne strane, na ciljeve i sustav navedene uredbe i, s druge strane, na opća načela razvijena u svim nacionalnim pravnim sustavima (presuda od 28. veljače 2019., Gradbeništvo Korana, C-579/17, EU:C:2019:162, t. 46. i navedena sudska praksa).
- 25 Kako bi se odredilo je li sudski postupak obuhvaćen pojmom „građansk[a] i trgovačk[a] [stvar]”, u smislu članka 1. stavka 1. Uredbe br. 1215/2012, pa prema tome i njezinim područjem primjene, potrebno je utvrditi pravni odnos koji postoji među strankama u sporu i njegov predmet ili, alternativno, ispitati osnovu postupka i detaljna pravila u pogledu njegova pokretanja (presuda od 16. srpnja 2020., Movic i dr., C-73/19, EU:C:2020:568, t. 37. i navedena sudska praksa).

- 26 Dakle, iako određeni sporovi između tijela javne vlasti i osobe privatnog prava mogu ulaziti u područje primjene Uredbe br. 1215/2012, kada se sudski postupak odnosi na radnje izvršene *iure gestionis*, drukčije je kada tijelo javne vlasti postupa u okviru izvršavanja javnih ovlasti (presuda od 25. ožujka 2021., Obala i lučice, C-307/19, EU:C:2021:236, t. 63. i navedena sudska praksa).
- 27 Naime, izvršavanje javnih ovlasti jedne od stranaka u sporu zbog toga što ona izvršava ovlasti koje odstupaju od redovnih pravila koja se primjenjuju na odnose među pojedincima izuzima takav spor iz područja „građansk[e] i trgovačk[e] [stvari]” u smislu članka 1. stavka 1. Uredbe br. 1215/2012 (presuda od 3. rujna 2020., Supreme Site Services i dr., C-186/19, EU:C:2020:638, t. 57. i navedena sudska praksa).
- 28 Osim toga, javna svrha određenih djelatnosti sama po sebi nije dovoljan element kako bi ih se smatralo izvršenima *iure imperii*, u mjeri u kojoj one ne odgovaraju izvršavanju ovlasti koje odstupaju od redovnih pravila koja se primjenjuju na odnose među pojedincima (presuda od 3. rujna 2020., Supreme Site Services i dr., C-186/19, EU:C:2020:638, t. 66. i navedena sudska praksa).
- 29 U ovom slučaju, što se tiče predmeta tužbe u glavnom postupku, iz odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku proizlazi da se ona odnosi na naplatu potraživanja koje odgovara dodatnoj naknadi za korištenje ceste za koju se plaća cestarina. Naime, nakon povrede obveze plaćanja naknade za korištenje takvog puta, nacionalnim pravom predviđeno je povećanje početnog iznosa. Iznos koji se u ovom slučaju potražuje odgovara toj dodatnoj naknadi, zajedno s drugim troškovima povezanim s postupkom identifikacije posjednika vozila i naplate. Ta tužba, koju je podnio tužitelj u glavnom postupku, odnosi se na građanskopravni odnos u smislu Dekreta br. 36/2007.
- 30 Kao što to proizlazi iz odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku, i iznos naknade za korištenje o kojem je riječ u glavnom postupku i iznos dodatne naknade predviđeni su tim dekretom, pri čemu tužitelj u glavnom postupku nema nikakvu diskrecijsku ovlast u pogledu svrsishodnosti njihove primjene. Osim toga, iako dodatna naknada dovodi do značajnog povećanja prvotno dugovanog iznosa, iz podataka kojima Sud raspolaže ne proizlazi da ona predstavlja sankciju za bilo kakav prometni prekršaj. Naime, kao što to navedeni tužitelj pojašnjava u svojim pisanim očitovanjima, obveza plaćanja naknade za korištenje i dodatne naknade razlikuje se od ovlasti nadležnog tijela da izriče novčane kazne, čiji iznos može varirati od 10 000 do 300 000 HUF (oko 25 do 830 eura), na temelju članka 21. stavka 2. Zakona o cestovnom prometu, kada vlasnik vozila ne ispuni svoju obvezu plaćanja cestovnih naknada.
- 31 Što se tiče osnove i pravila podnošenja tužbe u glavnom postupku, valja istaknuti da tužitelj u glavnom postupku traži povrat dodatne naknade prema pravilima općeg prava u okviru postupka pokrenutog pred sudom koji je uputio zahtjev.
- 32 Osim toga, u skladu s ustaljenom praksom Suda, postupak potpada pod „građansk[u] i trgovačk[u] [stvar]”, u smislu članka 1. stavka 1. Uredbe br. 1215/2012, ako tužitelj sam sebi ne odobri ovršni naslov, odstupajući od pravila općeg prava, već je jednostavno nacionalnim propisima ovlašten na povrat dodatnih naknada, zajedno s troškovima povezanim s tom naplatom, te pokretanje sudskog postupka za ovu svrhu (vidjeti u tom smislu presude od 12. rujna 2013., Sunico i dr., C-49/12, EU:C:2013:545, t. 39., od 9. ožujka 2017., Pula Parking, C-551/15, EU:C:2017:193, t. 37. i od 25. ožujka 2021., Obala i lučice, C-307/19, EU:C:2021:236, t. 71.).

- 33 Iz prethodno navedenog proizlazi da se ni za pravni odnos koji postoji između stranaka postupka poput glavnog postupka ni za osnovu i pravila pokretanja takvog postupka ne može smatrati da upućuju na izvršavanje javnih ovlasti u smislu prava Unije, tako da se mora smatrati da je takva vrsta postupka obuhvaćena pojmom „građansk[a] i trgovačk[a] [stvar]”, u smislu članka 1. stavka 1. Uredbe br. 1215/2012, te da ulazi u njezino područje primjene.
- 34 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na postavljeno pitanje valja odgovoriti tako da članak 1. stavak 1. Uredbe br. 1215/2012 treba tumačiti na način da pojam „građansk[a] i trgovačk[a] [stvar]”, u smislu te odredbe, obuhvaća postupak za naplatu sudskim putem naknada povezanih s korištenjem ceste za koju se plaća cestarina koji je pokrenulo društvo ovlašteno na temelju zakona koji odnos koji proizlazi iz spomenutog korištenja kvalificira kao građanskopravni.

Troškovi

- 35 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (šesto vijeće) odlučuje:

Članak 1. stavak 1. Uredbe (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima treba tumačiti na način da pojam „građansk[a] i trgovačk[a] [stvar]”, u smislu te odredbe, obuhvaća postupak za naplatu sudskim putem naknada povezanih s korištenjem ceste za koju se plaća cestarina koji je pokrenulo društvo ovlašteno na temelju zakona koji odnos koji proizlazi iz spomenutog korištenja kvalificira kao građanskopravni.

Potpisi